

Література

1. Папазова Т.Ю. Влияние качества планирования на эффективность деятельности предприятия// Економіка, фінанси, право. - 2006.-№1.- с.24-25
2. Замовець Г.О. Підходи до вдосконалення системи управління якістю продукції машинобудівного підприємства//Вісник економічної науки України.- 206.- №2. – с. 102-105.

Головчанська К.О., Фролова Л.В.

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КРИЗИ

Фінансова криза здійснює свій негативний вплив на економіки всіх країн світу. Економіка України, внаслідок високого ступеня відкритості, також болісно відчуває на собі її вплив. Протистояти цим негативним тенденціям повинні перш за все промислові підприємства, активізуючи свій потенціал.

У кризові періоди розвитку для підприємства найбільшу небезпеку представляє руйнування його потенціалу (скорочення виробничих потужностей, науково-технічної бази і так далі). У існуючих умовах господарювання підприємство не здатне забезпечити відтворення свого потенціалу. При цьому стає складніше навіть знаходити ресурси для виробництва. Два основні джерела покриття витрат основних фондів, це амортизаційні відрахування і позикові кошти, стають недоступними в умовах кризи.

Сьогодні більшість українських підприємств, працюючи в економічно нестабільному середовищі, зазнають спаду виробництва і зниження виробничих потужностей. Причин депресивного розвитку багато. Це і неефективна політика управління, і стан економіки в цілому. Кризова ситуація, що склалася, не дозволяє більшості підприємств накопичувати засоби для нарощування виробничих потужностей і проведення модернізації, а саме ці чинники є основними для розвитку потенціалу підприємства.

Дослідженню причин виникнення економічної кризи та її наслідків присвячені публікації таких українських вчених як В. Юрчишин, О. Пасхавер, І. Бураковский, В. Лановий тощо. Однак, акцентуючи увагу на фінансовому аспекті проблеми, здебільшого недостатньо уваги приділяється впливу кризових явищ на управління потенціалом окремих галузей економіки України.

Тому, актуальним залишається питання виявлення основних напрямів та механізмів управління потенціалом підприємств в умовах фінансової кризи.

Основний зміст поняття «потенціал підприємства» полягає в інтегральному відображенні (оцінці) поточних і майбутніх можливостей економічної системи трансформувати вхідні ресурси за допомогою притаманних їй персоналу підприємницьких здібностей в економічні блага, максимально задовольняючи в такий спосіб корпоративні та суспільні інтереси [2]. Те, на скільки ефективно буде використано потенціал підприємства залежить від низки внутрішніх та зовнішніх чинників. Одним з найбільш негативних є вплив на потенційні

можливості щодо розвитку підприємства такого фактора, як фінансова криза.

Сьогодні вплив кризи 56% українських підприємств відчувають у зменшенні споживчих витрат населення (зниженні продажів та попиту), 53% - у затримці платежів та 46% - у недоступності кредитних ресурсів. Серед основних проблем, що роблять значний негативний вплив на українські підприємства в умовах фінансової кризи є девальвація національної валюти та темпи інфляції [3]. Підтвердженням негативного впливу фінансової кризи на оптимальне використання потенціалу підприємствами України є дані Державного комітету статистики України [4] про скорочення обсягів виробництва продукції промислових підприємств (табл. 1).

Як свідчать дані таблиці 1, в період фінансової кризи 2008-2009 рр. українські підприємства під дією супутніх з кризою зовнішніх та внутрішніх факторів не в повному обсязі використовували свій потенціал щодо оптимальних обсягів виробництва продукції. В 2010 р. спостерігається відновлення докризових обсягів виробництва продукції, але це не було прибутковим для підприємств.

Таблиця 1

Темпи приросту обсягів випуску продукції підприємствами
України за 2007-2010 рр.

Назва показника	2007	2008	2009	2010
	Темп приросту, у % до попереднього року			
Виробництво промислової продукції, в тому числі:				
- підприємствами добувної промисловості;	110,2	96,9	78,1	110,2
- підприємствами переробної промисловості;	102,7	97,6	89,3	103,7
- підприємствами легкої промисловості;	111,7	96,8	73,4	113
- підприємствами хімічної та нафтохімічної промисловості;	100,4	96,6	4,1	106,7
- підприємствами машинобудування.	106,2	93,8	76,8	120,2
	128,6	91,4	54,9	132,9

Відповідно до динаміки збитково працюючих підприємств, відновлення докризових обсягів виробництва продукції в 2010 р. не призвело до значного росту прибутковості і 44,7% підприємств України продовжує працювати збитково [4].

Беручи до уваги вищевказані дані, можна стверджувати про те, що і на даний час українські підприємства піддаються негативному впливу кризових явищ, тому першочерговим завданням для кожного підприємства є розробка інструментів активізації ефективного управління потенціалом. Можна запропонувати наступні інструменти:

1. Оптимізація витрат: докладна ревізія витрат; скорочення невиробничих витрат (у першу чергу адміністративних); скорочення додаткових витрат на

оплату праці; впровадження політики енергозбереження.

2. Мобілізація внутрішніх ресурсів: зменшення дебіторської заборгованості; оптимізація величини виробничих запасів; стимулювання збуту.

3. Підтримка елементів потенціалу відтворення: виділення пріоритетних для підприємства продуктів та напрямків діяльності, за якими підприємство має найбільш стійкі ринкові позиції; проведення лояльної політики по відношенню до ключових працівників з метою збереження кадрового потенціалу; доведення до логічного завершення проектів, що безпосередньо впливають на життєдіяльність підприємства.

Таким чином, на даному етапі розвитку української економіки для підвищення результативності використання потенціалу підприємствами основну увагу слід приділяти системі заходів ефективного розвитку промислових підприємств. Однією з підсистем таких заходів є вихід підприємства з кризи з подальшим сталим розвитком у довгостроковій перспективі через те, що в сучасних умовах практика стратегічної діяльності підприємств зводиться в основному до вирішення поточних проблем, зокрема розв'язання проблем на операційному рівні, не орієнтуючись на стратегічні завдання.

Література

1. А. Гальчинський: Нинішня фінансова криза – початок кінця. Далі – новий початок? // «Дзеркало тижня». – 2010. – № 39. – С. 7.
2. Должанський І.З. Управління потенціалом підприємства : навч. посібник / І.З. Должанський, О.Т. Загорна, О.О. Удалих та ін.- К: Центр навчальної літератури, 2010. -362 с.
3. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка [Текст]: Навч. Посібник. – Вид. 2-ге, без змін. К.: КНЕУ, 2009. – 316 с.
4. www.epravda.com.ua.

Горошкова Л.А.

ВПЛИВ ЦИКЛІЧНОСТІ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ УКРАЇНИ

Актуальність досліджень зумовлена тим, що в сучасних умовах питання економічної безпеки набувають особливого значення насамперед для країн, економіка яких знаходиться у стадії трансформації. Кризові явища, які носять циклічний характер, спричиняють реальну загрозу економічній безпеці і національній економіці, і її провідним галузям. Аналіз причин таких явищ дає можливість визначення вірогідності з певним ступенем достовірності настання кризи. Основним завданням роботи був аналіз впливу світової фінансово-економічної кризи 2008 – 2009 років на показники національної економіки та її провідної галузі – чорної металургії з метою визначення вірогідності можливого настання наступної кризи, її наслідків для галузі та можливих механізмів